

NUOTOLINIS DARBAS IR PROFESINĖ RIZIKA, ATSIŽVELGIANT Į COVID-19 PANDEMIJOS PATIRTĮ LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ĮMONĖSE

Projekto vadovė dr. Vida Juškelienė.

Atsakinga vykdytoja Jūratė Tamašauskaitė.

Projekto vykdymo laikotarpis 2022 m.

Tyrimo pagrindimas. Anksčiau nuotoliniu būdu dažniausiai dirbo autonomija pasižymintys darbuotojai, tačiau visuotinės pandemijos metu darbas iš namų buvo rekomenduojamas visiems, kas tik galėjo taip dirbti. Nuo 2020 m. kovo mėn. Lietuvoje nuotolinis darbas tapo kone vienintele saugia darbo forma, įgyvendinant tokius reikalavimus, kaip mobilumo draudimas, fizinio atstumo tarp žmonių išlaikymas, saviizoliacija ir kt. Tai sukėlė esminius darbinės veiklos pokyčius. Šiame tyrime aptariami nuotolinio darbo, naudojant informacines komunikacines technologijas (IKT) COVID-19 pandemijos metu, patirtis.

Tikslas. Atskleisti Lietuvos savivaldybių įmonių darbuotojų patirtis bei profesinės rizikos ypatumus jiems dirbant nuotoliniu būdu COVID-19 pandemijos metu.

Uždaviniai

1. Atskleisti nuotoliniu būdu COVID-19 pandemijos metu dirbančių darbuotojų patirtis apie darbo sąlygų pokyčius, jų valdymo priemones, numatyti galimas nuotolinio darbo perspektyvas pandemijai pasibaigus.
2. Aprašyti nuotolinį darbą dirbančių darbuotojų profesinės rizikos ypatumus, reikšmę jų saugai ir sveikatai.

Tyrimo metodika. Kokybinis tyrimas. Tyrime dalyvaujančių asmenų nuomonei tirti bus taikomas fokusuotos grupės diskusijos metodas. Planuojama surengti 2 grupių po 8–12 dalyvių diskusijas: 1-a grupė – darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) specialistai, profesinės sveikatos specialistai, darbdaviai arba darbdavių įgalioti asmenys; 2-a grupė – darbuotojai. Tyrimo dalyvių atrankos kriterijai: asmenys, dirbantys Lietuvos savivaldybių įstaigose / įmonėse; nuotolinio darbo patirtis COVID-19 pandemijos metu; sutikimas dalyvauti tyrime. Fokus grupės diskusijų gairės parengtos vadovaujantis Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros (EU-OSHA) užsakymu 2021 m. atliktu tyrimu. Tyrimo autoriai diskusijų gaires tikslino atsižvelgdami į Lietuvos kontekstą ir tinkamumą pasirinktai tikslinei grupei. Diskusijų gairės susideda iš 5-ių dalių: 1. Nuotoliniu būdu dirbančio asmens prisistatymas, tyrimo dalyvių ypatumai; 2. Nuotolinio darbo tvarka; 3. Nuotolinio darbo organizavimas; 4. Profesinės sveikata ir sauga; 5. Baigiamoji dalis, kurioje apibendrinama nuotolinio darbo patirtis ir perspektyvos taikyti šią darbo formą, pasibaigus COVID-19 pandemijai. Kokybinio tyrimo duomenų analizė bus atliekama remiantis teminės analizės principais.

Laukiami rezultatai

1. Skirtingų darbuotojų (darbdavių arba darbdavių įgaliotų asmenų, DSS ir profesinės sveikatos specialistų ir pan.) nuotolinio darbo COVID-19 pandemijos metu patirtys, susijusios su darbo sąlygų pokyčiais ir jų valdymo priemonėmis, darbo pobūdžio kaita įvairiais pandemijos laikotarpiais, taip pat galimos nuotolinio darbo perspektyvos pandemijai pasibaigus.
2. Kaip ilgas nuotolinis darbas keitė darbuotojų profesinę riziką, tarp jų – psichosocialinius bei ergonominius rizikos veiksnius ir kokiomis priemonėmis įmonės valdo profesinę riziką nuotolinio darbo metu (vykdo darbuotojų kontrolę, užtikrina komunikaciją, teikia paramą darbuotojams, aprūpina darbui būtina įranga, suteikia kvalifikacijos tobulinimo galimybę įvairių grandžių

darbuotojams ir pan.), kokia profesinės rizikos raiška skirtingose darbuotojų grupėse, atsižvelgiant į jų darbo pobūdį, įmonės dydį, užimamas pareigas ir autonomijos lygį, amžių, atsakomybę už rūpinimąsi šeimos nariais ir pan.

3. Kokią reikšmę darbuotojų saugai ir sveikatai turi nuotolinis darbas ir jo keliami iššūkiai (galbūt per didelis protinio darbo krūvis, psichologinis spaudimas dėl darbo terminų ir galimybės pasirinkti, kada ir koku būdu atlikti darbą, socialinės izoliacijos, nepakankamos kvalifikacijos, prieštaravimo tarp darbo ir namų, privatumo pažeidimo ir kt., taip pat poveikis kaulų ir raumenų sistemai dėl ilgo sėdėjimo), apžvelgiant tiek teigiamus, tiek neigiamus aspektus, kurie leistų toliau prognozuoti nuotolinio darbo formos taikymo galimybes pandemijai pasibaigus.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos tyrimų skyriaus specialistė Jūratė Tamašauskaite tel. (8 5) 212 2589 arba el. paštu jurate.tamasauskaite@hi.lt.